

Határozatok Tára

NILO JÄÄSKINEN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2013. június 18.¹

C-241/12. és C-242/12. sz. egyesített ügyek

Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV és Belgian Shell NV

(a Rechtbank te Rotterdam [Hollandia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Környezet — A hulladékszállítás felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló 259/93/EGK rendelet — A hulladékokról szóló 2006/12/EK irányelv — A hulladék fogalma — A véletlenszerű szennyeződésből keletkezett, előírásoknak meg nem felelő termék”

I – Bevezetés

1. A jelen ügy tárgya, hogy a Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV és a Belgian Shell (a továbbiakban együtt: Shell) hulladékszállítást végzett-e akkor, amikor a vevő által Belgiumban visszaszállított több mint 333 000 kg olajterméket elszállította az egyik hollandiai telephelyére. A vevő az eredeti, Hollandiából Belgiumba való szállításhoz kapcsolódó berakodás során a termék összetételében tévedésből bekövetkezett hiba miatt nem tárolhatta vagy tarthatta meg az olajterméket. Lényegében az a kérdés, hogy az olajtermék „hulladéknak” minősül-e, az egyetlen kérdés, amelyben a nemzeti bíróság iránymutatást vár a Shell ellen indított azon büntetőeljárásban, amely a hulladékszállítás uniós és holland jog szerinti eljárási követelményeinek nem teljesítése miatt indult.²

2. Az Európai Közösségen belüli, az oda irányuló és az onnan kifelé történő hulladékszállítás felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló, 1993. február 1-jei 259/93/EGK tanácsi rendelet³ 3. cikkének (1) bekezdése a hulladékszállítás előtt előírja a rendeltetési ország illetékes hatóságának való bejelentést, míg a 259/93 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése kizárja az engedély nélküli szállítást. E kötelezettségek az EUMSZ 191 cikk (2) bekezdése⁴ szerinti elővigyázatosság elvének hatálya alá tartoznak, és nem vitatott, hogy a Shell nem jelentette be az illetékes hatóságoknak az olajtermék szállítását, és nem is engedélyeztette azt.

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — A Rechtbank te Rotterdam előtt a Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV és a Belgian Shell BV ellen folyamatban lévő külön eljárásokat a Bíróság 2012. július 2-án hozott végzése egyesítette.

3 — HL L 30., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 176. o. A jelen ügyben releváns módon legutóbb módosította az Európai Közösségen belüli, az oda irányuló és az onnan kifelé történő hulladékszállítás felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló 259/93/EGK tanácsi rendelet II., III., IV. és V. mellékletének a 16. cikk (1) bekezdésének és a 42. cikk (3) bekezdésének értelmében történő kiigazításáról szóló, 1999. november 24-i 1999/816/EGK bizottsági határozat (HL L 316., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 338. o.). Megjegyzendő, hogy a hulladékszállításról szóló, 2006. június 14-i 1013/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 190., 1. o.) 61. cikke értelmében a 259/93 rendeletet 2007. július 12-től hatályát veszítette. Mivel azonban a jelen ügyben releváns időszak 2006 szeptembere, *ratione temporis* a 259/93 rendelet vonatkozik rá.

4 — Megjegyzendő mindazonáltal, hogy a Szerződés elővigyázatosság elvére vonatkozó, a jelen ügyre *ratione temporis* alkalmazandó rendelkezése az EK-Szerződés 174. cikk (2) bekezdése.

II – Jogi háttér

3. A jogvitában releváns jogi háttér meghatározza a (2006. május 17-én hatályba lépett) hulladékokról szóló, 2006. április 5-i 2006/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv⁵ szerinti hulladékmeghatározás és a 259/93 rendeletben meghatározott kötelezettségek közötti kapcsolatot. Ez a következő.

A – A 259/93 rendelet

4. A 259/93 rendelet (6), (9) és (18) preambulumbekzdése a következőkről rendelkezik:

„(6) mivel fontos, hogy a hulladékok szállításának felügyeletét és ellenőrzését oly módon szervezzék meg, amely számításba veszi a környezet minősége megőrzésének, védelmének és javításának szükségességét;

[...]

(9) mivel a hulladékszállítványokat az illetékes hatóságoknak előzetesen be kell jelenteni, lehetővé téve számukra, hogy kellően tájékozódjanak a hulladék típusáról, szállításáról és ártalmatlanításáról vagy hasznosításáról, hogy e hatóságok meg tudjanak tenni minden szükséges intézkedést az emberi egészség és környezet védelme érdekében, beleértve a szállítvány indítása elleni kellően indokolt kifogások lehetőségét is;

[...]

(18) mivel illegális hulladékszállítás esetén az a személy, akinek a magatartása előidézte az ilyen szállítást, köteles a hulladékot visszavenni, illetve ártalmatlanítani, vagy egyéb, környezetbarát módon hasznosítani; mivel ha ez a személy elmulasztaná ennek megtételét, akkor – illetékességüktől függően – a küldő vagy a rendeltetési ország illetékes hatóságainak maguknak kell beavatkozniuk”.

5. A 259/93 rendelet 2. cikkének a), i) és k) pontja a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában:

a) »hulladék«: a 75/442/EGK irányelv 1. cikkének a) pontjában meghatározott hulladék;

[...]

i) »ártalmatlanítás«: a 75/442/EGK irányelv 1. cikkének e) pontja szerinti ártalmatlanítás;

[...]

k) »hasznosítás«: a 75/442/EGK irányelv 1. cikkének f) pontja szerinti hasznosítás;

5 — HL L 114., 9. o. Lásd a 21. cikket. A hulladékszállítás meghatározásának és felügyeletének jogi története a következő. A hulladékokról szóló 1975. július 15-i 75/442/EGK tanácsi irányelv (HL L 194., 39. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 23. o.) 1. cikke meghatározta a hulladékot, amely a megválasí kötelezettség tekintetében a nemzeti jogi szabályozásra utalt vissza. A hulladék közösségi meghatározását a hulladékokról szóló 75/442/EGK irányelv módosításáról szóló, 1991. március 18-i 91/156/EK tanácsi irányelv vezette be, és ezt követően szerepelt a 2006/12/EK irányelv (HL L 114., 9. o.) 1. cikkének (1) bekezdésében (a 11. pont idézi). A hulladék e meghatározása alkalmazandó *ratione temporis* a 259/93 rendeletre és a jelen ügyre. A 2006/12 irányelvet azonban 2010. december 12-i időponttal hatályon kívül helyezte a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. november 19-i 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 312., 3. o.) 41. cikke.

[...]”⁶

6. A 259/93 rendelet „Hulladékok tagállamok közötti szállítása” című II. címe tartalmazza az „Ártalmatlanításra szánt hulladékok” című A. fejezetet. Az e fejezetben található 3. cikk (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ha a bejelentő ártalmatlanításra szánt hulladékot szándékozik egyik tagállamból egy másik tagállamba szállítani, illetve azt át szándékozik szállítani egy vagy több más tagállam területén – a 25. cikk (2) bekezdésének és a 26. cikk (2) bekezdésének sérelme nélkül –, akkor ezt bejelenti a rendeltetési ország illetékes hatóságának, és elküldi a bejelentés másolatát a küldő- és a tranzitországok illetékes hatóságainak és a címzettnek.”

7. A 259/93 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A szállítást csak akkor lehet teljesíteni, miután a bejelentő megkapta a rendeltetési ország illetékes hatóságának engedélyét.”

8. A II. cím B. fejezetének címe „Hasznosításra szánt hulladékok”. A 259/93 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ha a bejelentő a III. mellékletben szereplő, hasznosításra szánt hulladékot szándékozik egyik tagállamból egy másik tagállamba szállítani, illetve azt át szándékozik szállítani egy vagy több más tagállam területén – a 25. cikk (2) bekezdésének és a 26. cikk (2) bekezdésének sérelme nélkül –, akkor ezt bejelenti a rendeltetési ország illetékes hatóságának, és a bejelentés másolatát elküldi a küldő- és a tranzitország illetékes hatóságainak és a címzettnek.”

9. A 26. cikk a következőképpen rendelkezik:

„(1) Illegális szállításnak minősül az olyan hulladékszállítás, amelyet úgy bonyolítanak le, hogy:

- a) nem jelentik be azt az e rendelet rendelkezéseiben említett összes érintett illetékes hatóságnak; vagy
- b) az e rendelet rendelkezéseiben említett érintett illetékes hatóságok azt nem hagyják jóvá; vagy

[...]

(5) A tagállamok megfelelő jogi intézkedéseket tesznek az illegális kereskedelem tiltása és büntetése érdekében.”

B – A 2006/12 irányelv

10. A hulladékokról szóló, 2006. április 5-i 2006/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2006. május 17-én lépett hatályba. A (2), (3) és (4) preambulumbekzdése a következőképpen rendelkezik:

- „(2) A hulladékgazdálkodással kapcsolatos minden szabályozás alapvető célja az emberi egészség és a környezet védelme a hulladék gyűjtése, szállítása, kezelése, tárolása és lerakása által okozott káros hatások ellen.
- (3) A hulladékgazdálkodás hatékonyságának a Közösségben történő javítása érdekében egyaránt szükség van a közös terminológiára és a hulladék fogalmának meghatározására.

6 — A hulladék, az ártalmatlanítás és a hasznosítás *ratione temporis* hatályos meghatározása tekintetében azonban lásd az 5. lábjegyzetet.

- (4) A hulladékártalmatlanításra és -hasznosításra vonatkozó hatékony és következetes szabályozást, néhány kivételtől eltekintve, alkalmazni kell minden ingó tulajdonra, amelytől tulajdonosa megválí, megválni szándékozik vagy megválni köteles.”

11. A 2006/12 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

- a) »hulladék«: az I. mellékletben felsorolt kategóriák bármelyikébe tartozó olyan anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválí, megválni szándékozik vagy megválni köteles;
- b) »termelő«: akinek a tevékenysége során hulladék keletkezik (»eredeti termelő«) és/vagy bárki, aki előkezelést, keverést vagy egyéb olyan műveletet végez, ami ezen hulladék jellegében vagy összetételében változást eredményez;
- c) »birtokos«: a hulladék termelője, illetve az a természetes vagy jogi személy, akinek a hulladék a birtokában van;

[...]

- e) »ártalmatlanítás«: bármely művelet, amit a II. A. melléklet felsorol;
- f) »hasznosítás«: bármely olyan művelet, amit a II. B. melléklet felsorol;

[...]”

12. A 2006/12 irányelv 20. cikke szerint:

„A 75/442/EGK irányelv hatályát veszti, a III. melléklet B. részében említett irányelveknek a nemzeti jogba történő átültetésére vonatkozó határidőkkel kapcsolatos tagállami kötelezettségek sérelme nélkül.

A hatályon kívül helyezett irányelvekre való hivatkozásokat erre az irányelvekre való hivatkozásként kell értelmezni, a IV. mellékletben foglalt megfelelési táblázattal összhangban.”⁷

III – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13. 2006. szeptember 3-án a Shell úgynevezett Ultra Light Sulphur Diesellel (a továbbiakban: ULSD) rakodott meg egy hajót, és azt egy belga ügyfélhez (Gebr. Carens B. V. B. A., a továbbiakban: Carens) szállította. A hajó megrakodásának időpontjában a tartályok nem voltak teljesen üresek, miáltal az ULSD Methyl Tertiary Butyl Etherrel (a továbbiakban: MTBE) keveredett össze.

14. E keveredés folytán az ULSD nem felelt meg a termék megállapodás szerinti tulajdonságainak, és azt a Carens nem tudta felhasználni az eredetileg tervezett célra, gázolajként az üzemanyagotöltő állomásokon történő értékesítésre. A keverék lobbanáspontja ehhez túl alacsony volt. Ezen túlmenően környezetvédelmi engedélye szerint a Carens nem tárolhatott ilyen alacsony lobbanáspontú keveréket. Az ULSD MTBE-vel történő keveredését csak azt követően fedezték fel, hogy a tételt Belgiumban

⁷ — A hulladékszállításról szóló, 2006. június 14-i 1013/2006/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy „hulladék” a 2006/12/EK irányelv 1. cikke (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott hulladék. Ahogyan az 5. lábjegyzetben kifejtettem, a jelen ügyre *ratione temporis* kizárólag a 259/93 rendeletet kell alkalmazni, és nem az 1013/2006 rendeletet.

átadták a Carens-nek. A Bizottság írásbeli észrevételei értelmében a Shell 2006. szeptember 20. és 22. között visszaszállította a tételt Hollandiába, hogy keverést követően az új keveréket üzemanyagként értékesítse. Ahogyan már említettük, a Shell nem tette meg a 259/93 rendelet szerinti bejelentést, és nem kért engedélyt a szállítás végrehajtása előtt.

15. Ezt követően a Rechtbank Rotterdam előtt büntetőeljárás indult a Shell ellen. Az ügyész azt állítja, hogy a Shell 2006. szeptember 20. és 22. között vagy ezen időszak körül Barendrechtben és/vagy Rotterdamban, legalábbis Hollandiában, mindenesetre az Európai Unió területén, a 259/93/EGK rendelet 26. cikkének (1) bekezdése értelmében vett cselekmény(eke)t követett el, nevezetesen a Nimitz önjáró tartályuszályon hulladékot, mégpedig (mintegy 333 276 kilogramm) MTBE-vel szennyezett gázolajat és/vagy dízelolajat, legalábbis olajhulladékot, mindenesetre a 259/93/EGK rendelet III. mellékletének AC 030-as kódja alatt feltüntetett hulladékot szállított Belgiumból Hollandiába. E szállításra a 259/93/EGK rendelet szerint szükséges, valamennyi/az érintett illetékes hatóságnak/hatóságoknak történő bejelentés és/vagy e hatóságok jóváhagyása nélkül került sor.

16. A fentiek fényében a Rechtbank a következő kérdéseket terjesztette elő előzetes döntéshozatalra:

- 1) A 259/93 rendelet és az 1013/2006 rendelet értelmében vett hulladéknak kell-e tekinteni egy tétel dízelolajat, ha:
 - a) a tételt Ultra Light Sulphur Diesel alkotja, amelyet tévedésből Methyl Tertiary Butyl Etherrel kevertek,
 - b) a tétel a vevő részére történő értékesítést követően – a keveredés miatt – nyilvánvalóan nem felel meg a vevő és az eladó közötti megállapodás szerinti különleges tulajdonságoknak (és ezáltal „off spec”[előírásoknak meg nem felelő]),
 - c) az eladó a tételt – a vevő általi kifogásolást követően – az adásvételi szerződés alapján visszaveszi, és a vételárat visszatéríti,
 - d) az eladó a tételt – adott esetben egy másik termékkel történő keverését követően – ismét fogalomba kívánja hozni?
- 2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:
 - a) fent ismertetett ténybeli körülmények között meghatározható-e az az időpont, amelytől kezdve ez az eset áll fenn?
 - b) Nem hulladéknak minősülő termékke alakul-e át a tétel a vevő részére történő értékesítés és az eladó által vagy nevében végzett újbóli összekeverés közötti bármely időpontban, és ha igen, mely időpontban?
- 3) Jelentősséggel bír-e az első kérdésre adandó válasz szempontjából, hogy:
 - a) a tétel a tiszta ULSD-vel azonos módon felhasználható volt-e üzemanyagként, alacsony lobbánáspontja miatt azonban már nem felelt meg a (biztonsági) követelményeknek,
 - b) a vevő a tételt annak új összetételére tekintettel nem tárolhatta a környezetvédelmi engedély szerint,
 - c) a vevő a tételt nem használhatta fel a tervezett célra, nevezetesen gázolajként az üzemanyagtöltő állomásokon nem értékesíthette,

- d) a vevő szándéka az adásvételi szerződés alapján az eladónak történő visszaadásra irányult-e, vagy sem,
- e) az eladó szándéka az összekeverés révén történő átalakításra és az újbóli forgalomba hozatalra tekintettel ténylegesen a tétel visszavételére irányult-e,
- f) a tételt helyreállították-e, vagy sem, akár a tétel eredetileg tervezett állapotának helyreállítása, akár olyan terméké történő átalakítása révén, amely az eredeti ULSD-tétel piaci értékéhez közeli áron értékesíthető,
- g) e helyreállítási cselekmény a gyártási folyamat szokásos részét képezi-e,
- h) a tétel piaci értéke azon állapotban, amelyben az az eladó általi visszavétel időpontjában van, (megközelítőleg) megegyezik-e a megállapodás szerinti különleges tulajdonságokkal rendelkező termék árával,
- i) a visszavett tétel abban az állapotban, amelyben az a visszavétel időpontjában van, átalakítás nélkül értékesíthető-e a piacon,
- j) a tételhez hasonló termékekkel való kereskedelem szokásosnak, és a kereskedelmi forgalomban nem hulladékkereskedelemnek tekintendő-e?

17. Írásbeli észrevételeket terjesztett elő a Shell, Hollandia kormánya és a Bizottság. Mind részt vettek a 2013. március 6-án tartott tárgyaláson.

IV – Elemzés

A – A hulladék fogalmához fűzött észrevételek

18. Véleményem szerint lényegében és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések hossza ellenére a jog és a releváns ítélkezési gyakorlat egyértelmű választ ad az előzetes döntéshozatal iránti kérelemre. A probléma központjában az áll, hogy a Shell annak ellenére, hogy az olajtermék tévedésből szennyezetté vált, elmulasztotta szállításának bejelentését és biztonságos engedélyeztetését.

19. A Shell által Belgiumból Hollandiába szállított keverék a 2006/12/EK irányelv I. mellékletében említett kategóriák közül számosba beletartozhat, így például a Q2. pont szerinti „Előírásoknak meg nem felelő termékek”, a Q4. pont szerinti „Kiömlött, veszendőbe ment, vagy egyéb kárt szenvedett anyagok, beleértve bármely, baleset következményeként szennyeződött anyagot, berendezést stb.”, vagy a Q 12. pont szerinti „Tiltott anyagok (pl. PCB-kel szennyezett olajok stb.)” kategóriába.⁸

20. Önmagában e tényezők egyike sem meghatározó, mivel a 2006/12 irányelv I. mellékletében szereplő kategórialista nem kimerítő felsorolás. A Q16. pont értelmében beleszámít „bármely olyan anyag vagy termék, ami nem tartozik a fenti kategóriákba”. E melléklet továbbá csak iránymutatás jellegű, a hulladékminősítés mindenekelőtt a birtokos magatartásán és a „megválnak” kifejezés jelentésén alapul.⁹

⁸ — A Bizottság észrevételei szerint a vádlottal szemben felhozott vádban hivatkozott, a 259/93 rendelet III. melléklete szerinti AC030-as kód (eredeti rendeltetésükre alkalmatlan hulladék olajok) azért nem alkalmazandó, mert sem a vádlott, sem a vevő nem használta a kérdéses olajt. A Bizottság szerint ez a kategória a már használt olaj maradványaira vonatkozik.

⁹ — A C-188/07. sz. Commune de Mesquer ügyben 2008. június 24-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-4501. o.) 53. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

21. Mindazonáltal ezek olyan tényezők, amelyek támogatják azt az álláspontot, miszerint a jelen ügyben kérdéses anyag hulladék. Ez igaz az ULSD MTBE-vel való véletlenszerű szennyeződésének pillanatától addig a pontig, amikor új keverékké keverték, azaz más szavakkal kifejezve hasznosították.¹⁰

22. A Shell által vázolt érvelés a következő érveken alapul. Állítása szerint a szóban forgó szennyezett üzemanyaghoz hasonló, „off spec” (előírásoknak meg nem felelő) termékek nem lehetnek hulladékok, és ha azok lennének, akkor ennek elkerülhetetlen eredménye lenne a kereskedelem aránytalan akadályozása; az üzemanyagot sokkal inkább a vevővel kötött szerződésben szereplő kötelezettségek miatt szállították vissza Belgiumba, és nem annak „hulladék” minősége miatt; az üzemanyagnak továbbra is volt gazdasági értéke, ami kizárja, hogy hulladéknak minősüljön; a Shell a belgiumi visszavétel időpontjában tovább akarta értékesíteni a terméket (akár újakeveréssel, vagy a Belgiumból induló szállításkori állapotban való eladással), és az ilyen ismételt termékértékesítés gyakran előfordul az olajkereskedelemben; a vevő Belgiumban azáltal, hogy visszaadta az üzemanyagot, nem ártalmatlanítani akarta azt, és a termék elvesztette hulladék minőségét addigra, amire visszajutott Hollandiába.

23. Véleményem szerint azonban ezen érvek egyikét sem támogatja a Bíróság hulladékártalmatlanítás jelentésével kapcsolatos ítélkezési gyakorlata.

24. Közvetlenül nem is relevánsak a jelen ügyben felmerült kulcskérdések tekintetében, amelyek annak meghatározását tartalmazzák, hogy i. a 2006/12 irányelv 1. cikkének c) pontja értelmében a hulladék „birtokosa” volt-e a Shell mint a hulladék „termelője”, vagy mint az a jogi személy, akinek a hulladék a birtokában van, továbbá ii. hogy a szennyezett üzemanyag a 2006/12 irányelv 1. cikkének a) pontja szerinti „hulladék-e” azért, mert az I. mellékletben felsorolt kategóriák bármelyikébe tartozó olyan anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik vagy megválni köteles.

25. Ezen túlmenően a Shell által kifejtettekkel ellentétben álláspontom szerint a Bíróságnak nem kell figyelembe vennie olyan feltételezéseket, amelyek nem felelnek meg az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben bemutatott tényállásnak. Itt a Shell azon állítására gondolok, miszerint tudtak az üzemanyag-keverék összetételéről, és arról a lehetőségről, hogy keverés nélkül újraértékesítik azt még azelőtt, hogy a szállítmány elhagyja Belgiumot. Álláspontom szerint a megválásra irányuló szándékra utal az a nem vitatott tény, hogy az üzemanyagot az ismételt értékesítést megelőzően átkeverték, és maga az átkeverési intézkedés hasznosítást jelent, más szavakkal kifejezve azt, hogy a Shell megválnak a terméktől. Ellenkező esetben a Bíróság azt kockáztatja, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében elfogadhatatlan, hipotetikus kérdésekre ad választ.

26. Az a tény továbbá, hogy a szennyezett üzemanyag a Shell és a Carens közötti szerződésben található megállapodások viszonylatában „előírásoknak meg nem felelő” volt, nem bír jelentőséggel annak meghatározása során, hogy hulladékról van-e szó a hulladékról szóló, kötelező uniós jog értelmében, mivel ez utóbbi közjogi jellegű, és nem függ a felek szerződéses akaratától. Emlékeztetni kell itt arra, hogy a szóban forgó üzemanyag-keverék ULSD-t és MTBE-t tartalmaz. Minden dízelüzemanyag-kezelésnek figyelemmel kell lennie a környezetbe jutás kockázataira és a tűzvédelmi kockázatokra. Az MTBE mint olyan, az emberi egészségre érintkezés esetén potenciálisan káros vegyi anyag.¹¹ E kockázatok nyilvánvalóak olyan helyzetben, amikor a keverék pontos összetétele tévedésből bekövetkezett szennyezés eredménye, és amelynek pontos jellegét utólagos elemzéssel kell meghatározni.

10 — Mindazonáltal még a teljes hasznosítási művelet sem jelenti szükségszerűen azt, hogy a termék nem hulladék. Továbbra is hulladék, ha annak birtokosa megválnak, megválni szándékozik vagy megválni köteles e tárgytól. A C-358/11. sz., *Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastualue kontra Lapin luonnonsuojelupiiri ry* ügyben 2013. március 7-én hozott ítélet 57. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

11 — Ulla Sandbæk (EDD) E-3582/01. sz. írásbeli kérdése a Bizottsághoz, és Margot Wallström válasza HL 2002. C 172 E., 92. o.

27. Megjegyzem azt is, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint nem vitatott, hogy a Shell i. elfogadta az üzemanyag-keverék Carens általi visszaadását, ii. beleegyezett, hogy az üzemanyag-keveréket visszaszállítja Hollandiába, és iii. Hollandiában valóban új keveréket kevert belőle annak érdekében, hogy eladja üzemanyagként. Álláspontom szerint a szóban forgó jogkérdések eldöntése szempontjából bármely további vita arról, hogy a Shell mit tehetett volna az üzemanyag szennyeződéséről való tudomásszerzést követően, vagy mit tett volna eltérő körülmények esetén, a jelen esetben nem bír jelentőséggel.

B – A lényeges tényekkel összefüggésben a hulladék fogalmának alkalmazása

28. A jelen ügy központi kérdése annak meghatározásában áll, hogy a szennyezett anyag „hulladéknak” minősül-e, de a vita eldöntésében ugyancsak központi szerepet játszik a „termelő” és az „ártalmatlanítás” jelentése is.

29. A 2006/12 irányelv 1. cikkének b) pontja úgy határozza meg a „termelő” fogalmát, mint olyan személy „akinek a tevékenysége során hulladék keletkezik (»eredeti termelő«), és/vagy bárki, aki előkezelést, keverést vagy egyéb olyan műveletet végez, ami ezen hulladék jellegében vagy összetételében változást eredményez”. E tekintetben az 1. cikk (1) bekezdésének e) pontja szerint „ártalmatlanítás” „bármely művelet, amit a II. A. melléklet felsorol”. E rendelkezéseket a hulladék fogalmának jelentésére vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlat fényében kell értelmezni, amely – ahogyan az korábban már említésre került – „elsősorban a birtokos tevékenységéből következtet, és attól függ, hogy szándékában áll-e, vagy sem megválni a kérdéses anyagoktól”.¹²

30. Az a tény továbbá, hogy egy anyag gazdasági haszonszerzés céljából további felhasználásra kerülhet, még nem zárja ki azt, hogy hulladéknak minősüljön,¹³ és az a tény, hogy egy anyag az ipari termelési folyamat részét képezi, még nem zárja ki azt, hogy hulladéknak tekintse.¹⁴

31. Következésképpen téves a Shell azon állítólágos tényre alapozott állítása, hogy a szennyezett keveréket további kezelés nélkül újra lehetett volna értékesíteni üzemanyagként. Ahogyan azt Jacobs főtanácsnok a C-9/00. sz. Palin Granit ügyben ismertetett indítványában megállapította, az anyag összetétele általában véve nem határozza meg azt, hogy hulladék-e, vagy sem. Ezzel szemben az anyag összetétele meghatározhatja azt, hogy veszélyes hulladéknak minősül-e, és ez utalhat arra, hogy az anyagtól meg akarnak-e válni, vagy meg kell-e válni attól.¹⁵

32. Így a hulladék fogalmának alkalmazási köre a „megválni” kifejezés jelentésétől függ.¹⁶ Továbbá ahelyett, hogy – a Shell érvelése szerint – feleslegesen hangsúlyoznánk a kereskedelemre gyakorolt hatást, az ítélkezési gyakorlat egyértelművé tette azt, hogy a „megválni” igét a 2006/12 irányelv céljára figyelemmel kell értelmezni, amely az emberi egészségnek és a környezetnek a védelme, és az Európai

12 — A C-9/00. sz., Palin Granit Oy és Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus ügyben 2002. április 18-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-3533. o.) 22. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Lásd szintén a Commune de Mesquer ügyben hozott ítélet 53. pontját.

13 — A C-206/88. és C-207/88. sz., Vessoso és Zaneti egyesített ügyekben 1990. március 28-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-1461. o.) 9. pontja; a C-304/94., C-330/94., C-342/94. és C-224/95. sz., Tombesi és társai egyesített ügyekben 1997. június 25-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-3561. o.) 47. pontja. A Palin Granit ügyben hozott ítélet 29. pontja.

14 — A C-129/96. sz., Inter Environnement Wallonie ASBL kontra Région Wallone ügyben 1997. december 18-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-7411. o.) 32. pontja.

15 — EBHT 2002., I-3533. o.; a főtanácsnoki indítvány 45. és 46. pontja.

16 — Az Inter-Environnement Wallonie ügyben hozott ítélet 26. pontja.

Unió környezetpolitikájának céljára figyelemmel. Ez magában foglalja a magas szintű környezetvédelmet, a megelőző intézkedéseket és az elővigyázatosság elvének tiszteletben tartását. Ha megfelelő figyelmet fordítunk a 2006/12 irányelv céljaira és az EUMSZ 191. cikk (2) bekezdésére, a hulladék fogalmát nem lehet megszorítóan értelmezni.¹⁷

33. A Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében a „megválni” kifejezés egyszerre foglalja magában anyag vagy tárgy ártalmatlanítását és hasznosítását.¹⁸

34. Bizonyos körülmények utalhatnak anyagtól vagy tárgytól való megválást jelző cselekedet, szándék vagy kötelezettség meglétére a 2006/12 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése értelmében. Pontosan ez a helyzet, ha a felhasznált anyag termelési maradékanyag, azaz olyan termék, amelynek nem ez volt a rendeltetése.¹⁹ A Bíróság így megállapította, hogy a gránitkifejtőből származó törmelék, amely nem a kifejtő által elsődlegesen keresett termék, főszabály szerinti hulladéknak tekintendő.²⁰ Ez annak ellenére alkalmazandó, hogy nincs különbség az alapkőzet, a törmelék, és a kereskedelmi kitermelésre kerülő kő fizikai minősége és ásványi összetételében.²¹

35. Másrészt a Bíróság ugyanígy megállapította, hogy valamely tárgy, anyag vagy nyersanyag, amely egy olyan termelési vagy bányászati folyamatból származik, amelynek rendeltetése alapvetően nem ezen tárgy, anyag vagy nyersanyag termelése, nemcsak maradéknak minősülhet, hanem mellékterméknek is, amelytől a termelő vállalat nem kíván megválni, hanem azt egy későbbi folyamat során számára gazdaságilag előnyös feltételek mellett, előzetes feldolgozási eljárás nélkül fel kívánja használni vagy kereskedelmi forgalomba tervezi hozni.²² Mindennek ellenére, figyelembe véve a hulladék fogalmának minél tágabb értelmezésére vonatkozó kötelezettséget az azok természetéből következő negatív hatások és terhelések korlátozása érdekében, a Bíróság a melléktermékekre alkalmazandó elvekkel való érveléshez folyamodást azokra az esetekre korlátozta, amelyek során a tárgyak, az anyag vagy nyersanyag ugyanazon termelési körben történő előzetes feldolgozás nélküli újrafelhasználása nemcsak lehetséges, hanem bizonyos is.²³

36. Mivel a szennyezés véletlenszerű volt, az alapeljárásban szereplő tények nyilvánvalóan nem tartoznak a melléktermékekre vonatkozó kivétel körébe. A Bíróság ítélkezési gyakorlata egyértelmű. A hulladék nem zárja ki a környezetvédelmi szempontból felelős módon, különösebb előkezelés nélkül tüzelőanyagként hasznosítható anyagokat vagy tárgyakat.²⁴ Nem lényeges az anyag módosításokkal való ismételt felhasználásának lehetősége.²⁵

37. Álláspontom szerint a tévedésből MTBE-vel keveredett ULSD-t tartalmazó szállítmány, amelynek következképpen az üzemanyagtöltő állomásokon értékesítésre kerülő dízelolaj esetében megengedettnél alacsonyabb a lobbaspontja, a szennyeződés pillanatától a 2006/12 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti hulladéknak minősül, és az is marad mindaddig, amíg keveréssel

17 — A Palin Granit ügyben hozott ítélet 23. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. A C-1/03. sz. Van de Walle ügyben 2004. szeptember 7-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-7613. o.) 45. pontja. Ahogyan már megjegyeztem, a jelen ügyre *ratione temporis* az EK-Szerződés 174. cikke (2) bekezdése alkalmazandó.

18 — Az Inter-Environnement Wallonie ügyben hozott ítélet 27. pontja.

19 — A Commune de Mesquer ügyben hozott ítélet 41. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

20 — A Palin Granit ügyben hozott ítélet 29. pontja.

21 — Lásd Jacobs főtanácsnok Palin Granit ügyben ismertetett indítványának 44. és 45. pontját.

22 — A Commune de Mesquer ügyben hozott ítélet 42. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

23 — A Commune de Mesquer ügyben hozott ítélet 44. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

24 — A C-418/97. és C-419/97. sz. ARCO Chemie Nederland Ltd egyesített ügyekben 2000. június 15-én hozott ítélet 65. pontja (EBHT 2000., I-4475. o.).

25 — A Commune de Mesquer ügyben hozott ítélet 40. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

vagy kereskedelmi átminősítéssel objektíve ellenőrizhető módon nem hasznosítják. Következésképpen hulladékszállítás történt. A helyzet csak akkor térne el ettől, ha még a belgiumi ismételt berakodást megelőzően sor került volna a hasznosításra keverés, vagy az üzemanyag-keverék pontos összetételét bemutató iratok alapján harmadik félnek való ismételt értékesítés formájában.²⁶

38. Így a Shell a 2006/12 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében „termelő” is volt, és ugyanezen irányelv 1. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében „birtokos” is, mivel a keverék a szennyezés pillanatában „hulladék” lett. Hulladék maradt Belgiumban akkor is, amikor a Carens az 1. cikk (1) bekezdésének c) pontja szerinti „birtokossá” vált, mivel egyrészt meg kellett válnia a szennyezett keveréktől, hiszen nem volt engedélye annak tárolására, másrészt valóban meg is vált attól úgy, hogy visszaadta a vádlottnak.

39. Az üzemanyag visszavételével a Shell ismét a 2006/12 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerinti birtokossá vált, mint „termelő”, és egyben az a jogi személy, akinek a hulladék a birtokában van. A Shell ezt követően továbbra is köteles volt megválni tőle a hollandiai átkeverés időpontjáig, amely megvalósította a hasznosítást, így a hulladéktól megváltak. Más szavakkal kifejezve, mivel a Shell nem a Hollandiába irányuló visszaút kezdete előtt végezte el a hasznosítási folyamatot, a szennyezett keverék hulladék maradt az út alatt.

40. Végül azt szeretném hangsúlyozni, hogy pusztán a szerződéses megállapodások nemteljesítése önmagában nem jelenti azt, hogy valamely anyag vagy termék szükségszerűen hulladéknak tekintendő. Ha valamely kereskedő a felek által egyeztetett tiszta marhahúsból álló darált hús helyett marha- és lóhús keverékét tartalmazó darált húst szállít egy étteremnek, szerződésben meghatározott kötelessége lehet a szállítmány visszavételére, anélkül hogy az ettől hulladéknak minősülne. Ha azonban a marhahús termék a húsdarálási folyamat közben véletlenül szennyeződik lóhússal, akkor pontos jellemzőinek megállapításáig meg kell válni a darált hústól, és a darált húst vagy ártalmatlanítani kell, vagy kereskedelmi célból átminősíteni például nyérctakarmánnyá, vagy emberi fogyasztásra szánt marhahús-lóhús keverékké, amennyiben megfelel az élelmiszer-biztonsági rendelkezések releváns követelményeinek²⁷. Általánosabban nézve a nem szándékosan előállított kevert összetétel *prima facie* hulladéknak minősül, ha összetételének ismerete hiányában nem lehet biztonságosan felhasználni az eredeti célra. Ez mind az élelmiszer, mind az üzemanyag termékekre alkalmazandó, amelyek minősége fontos az emberi egészség és a környezet szempontjából.²⁸

41. Következésképpen a darált hús „hulladéknak” minősülne a hulladékokról szóló uniós jog értelmében, pontosabban baleset következményeként szennyeződött, az előírásoknak meg nem felelő terméknek,²⁹ a szennyeződés, és a megválás vagy az átminősítéssel való hasznosítás között eltelt időtartam alatt.

26 — A hulladék jelleg megszűnése tekintetében irányadó jog tömör összefoglalását lásd Kokott főtanácsnok C-358/11. sz. Lapin luonnonsuojelupiiri ügyre vonatkozó, 2012. december 13-i indítványának 76–79. pontjában. A Bíróság 2013. március 7-én hozott ítéletet az ügyben. Megjegyzendő, hogy ez az ügy a 2008/98 irányelvvel foglalkozik, pontosabban az 53–60. pontban azzal a kérdéssel, hogy a 2008/98 irányelv 6. cikke értelmében valamely anyag hasznosítási művelet következtében mikor veszíti el hulladék minőségét.

27 — Azon körülmények vizsgálatához, amelyekben az állati eredetű liszt hulladéknak minősül lásd a C-176/05. sz. KVZ retec GmbH ügyben hozott ítéletet (EBHT 2007., I-1721. o.).

28 — Lásd például a benzinre, a dízelolajra és a gázolajra vonatkozó követelmények, illetőleg az üvegházhatású kibocsátott gázok mennyiségének nyomon követését és mérséklését célzó mechanizmus bevezetése tekintetében a 98/70/EK irányelv módosításáról, a belvízi hajókban felhasznált tüzelőanyagokra vonatkozó követelmények tekintetében az 1999/32/EK irányelv módosításáról, a 93/12/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i 2009/30/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 140., 88. o.) módosított, a benzin és a dízelüzemanyagok minőségéről, valamint a 93/12/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 1998. október 13-i 98/70/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 350., 58. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 23. kötet, 182. o.), valamint a benzin és a dízelüzemanyagok minőségéről szóló 98/70/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a műszaki fejlődéshez történő hozzáigazítása érdekében történő módosításáról szóló, 2011/63/EU bizottsági irányelv (HL L 147., 15. o.).

29 — Lásd a 2006/12 irányelv I. mellékletének Q2. és Q4. kategóriáját.

42. Következésképpen a Shell tárgyaláson előadott érveivel ellentétben az általam javasolt válasz nem vezet a kereskedelmi forgalom szokásos menetének túlzott megzavarásához, sokkal inkább a valamennyi felelős kereskedőtől elvárható gondossági szintet hangsúlyozza, nevezetesen a baleset következményeként szennyeződött termék hulladéknak minősítését.

V – Végkövetkeztetések

43. A fentiekre tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a következő választ adja a Rechtbank te Rotterdam által előterjesztett valamennyi kérdésre:

„A tévedésből való szennyeződés pillanatától a keveréssel való hasznosításáig az Európai Közösségen belüli, az oda irányuló és az onnan kifelé történő hulladékszállítás felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló, 1993. február 1-jei 259/93/EGK tanácsi rendelet 2. cikkének a) pontja szerinti hulladéknak tekintendő az az üzemanyagból álló tétel, amelyet az eladó ismételt forgalomba hozatal céljából visszavesz és keveréssel feldolgoz azért, mert az üzemanyag tévedésből más anyaggal keveredett, következésképpen többé nem felel meg a biztonsági követelményeknek, azaz a vevő a környezetvédelmi engedélyének megfelelően nem tárolhatja azt.”